

Maanedsoversigt over Plantesygdomme.

281. — Vintermaanederne og April 1946.

Der er for Vintermaanederne og April indkommet Beretninger fra 73 Medarbejdere, endvidere er der i de 4 Maaneder Januar-April besvaret 761 Forespørgsler.

Lufttemperaturen laa i April som Regel 1 à 2° over Normalen, der er paa 5 à 6° C., men i Maanedens allersidste Døgn steg den ret stærkt og laa de fleste Steder 5 à 6° over Normalen. Frost og lave Temperaturer forefaldt talrige Steder og var især hyppige til henimod d. 20.

Nedbøren naaede i April i de fleste Landsdele ikke Halvdelen af Maanedens Normal og blev for hele Landet bare 16 mm mod Normalens 40 mm. Nedbørens Fordeling var ret ujævn med ingen eller meget smaa Mængder indtil henimod d. 27. For de forskellige Landsdele blev Nedbøren for hele April følgende i Millimeter med Normalen i (): Vend-syssel 13 (40), Vestjylland 19 (40), Midtjylland 17 (41), Østjylland 12 (40), Sydjylland 17 (41), Sønderjylland 26 (43), Fyn 11 (39), Midt- og Vestsjælland 12 (36), Nordøstsjælland 25 (40), Sydsjælland og Møn 17 (37), Lolland og Falster 15 (37) og Bornholm 15 (36).

SYGDOMME PAA LANDBRUGSPLANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Overvintring af Vintersæd og Græsser synes som Helhed at have været god; af 55 Beretninger skrives blot i 11 om svage Ødelæggelser, der dog ikke var almindelige. Disse fandtes hos Rug og Hvede især paa lave Arealer og er derfor kanske baade Frost- og Vandskade (Johs. Olesen, Bjerringbro; K. M. Nielsen, Roskilde; A. Toft Andersen, Vinderup; N. Engvang Hansen, Allingaabro). Men der skrives ogsaa, at Vinterskade er iagttaget paa udsatte Bakketoppe (Harald Olesen, Sindal), og i Pletter, hvor der antagelig savnes Næring (P. Grøntved, Næstved).

Hvedesorten Jonquois blev tyndet stærkt i Sortsforsøg antagelig ved et Døgnns Barfrost paa $\div 14^{\circ}$ C (H. Agergaard, Askov), og ved Hadsten er Hvedesorten Jubile skadet en Del, hvor der ikke laa Sne, medens Plantebestanden er god efter Snelæg (W. Østergaard, Hadsten); denne Sort har ogsaa lidt nogen Skade paa Stevns (Aage Madsen, Store Heddinge), medens begge de her nævnte Storter har overvintret fortræffeligt paa Falster og Lolland (H. H. Holme Hansen). Vintersædens tidlige Vækst blev hæmmet en Del af Vinteren sidst i Februar og i Marts, og Hovedparten af Markerne har næppe faaet Kvælstofgødning før allerstidst i April paa Grund af de vanskelige Tildelingsforhold.

Sneskimmel (*Fusarium sp.*). I omtrent Halvdelen af de modtagne 55 Beretninger skrives om svage Angreb, der dog ikke var almindelige. Angreb iagttoges især langs Hegn og andre Steder, hvor Sneen laa i længere Tid, end paa aaben Mark. Vintersæden synes dog ret hurtigt at komme over Angrebet.

I Græsmarker til Frø var Angrebet enkelte Steder ret føleligt vekslende fra svage Angreb (H. Jensen, Asnæs; M. Greve, Roskilde; K. Iversen, Klippinge) til stærke Angreb, hvor især Rajgræs blev totalt ødelagt (J. Vind, Holbæk; Erik Boesen, Rødding; Chr. Moth Bundgaard, Ringsted); ofte fandtes Angrebene i Marker med meget frodige Planter.

Lyspletsyge synes at være ret fremtrædende i Rug og Hvede, og stærkest hos Rug. I Halvdelen af ialt 55 Beretninger skrives om baade almindelige og ikke almindelige Angreb, der ofte er stærke. Tydelige Sygdomstegn saas sidst paa Maaneden i Rug (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; Chr. Jensen, Skive). Rugmarkerne tyndes stærkt (Erik Boesen, Rødding), og »Rugens Vinterfashed svækkes stærkt, og de Pletter, hvor Rugen staar tyndt, kan i mange Tilfælde henføres til Lyspletsyge« (S. Nørlund, Aulum).

Nu, da der atter kan faas Manganmidler, er det rimeligt at overveje Mangantilførsel til Vintersæd paa lyspletsyg Jord allerede om Efteraaret. To Forsøg i Rug udført af F. Bek Pedersen, Hobro, taler stærkt for en Efteraarsudbringning af Mangan (se Planteavl i Jylland 1942, S. 156 og 158).

I sidste Halvdel af April modtog vi fra H. Clausen, Jyderup, Barner Jakobsen, Skive og H. Gyde Christensen, Fjerritslev Rugplanter med lyse Bladspidser, hvis Udseende meget lignede Kaliumbrist hos Byg, men det er endnu ikke oplyst, om dette Udseende er Tegn paa en Brist sygdom — kanske Lyspletsyge.

Spiring af Vaarsæd synes at være god, omend der nævnes Eksempler paa daarlig Spiring hist og her og af forskellige Aarsager.

Kaliumbrist blev konstateret flere Steder hos Byg paa mager Jord efter Græsleje og Frøgræs (M. Greve, Roskilde).

BÆLGPLANTER.

Fra flere Egne modtoges Lucerneprøver fra toaarige Marker, der var helt ødelagte i Løbet af Vinteren og det tidligere Foraar; det synes

her som i mange tidligere Tilfælde at være »italiensk« Lucerne, der ikke taaler det danske Klima.

Kløverens Knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*). De godartede Angreb fra Oktober 1945 synes ikke at have taget til i Styrke, thi der skrives blot i 8 Beretninger af 55 ialt om enkelte svage og stærke Angreb, hvorved Plantebestanden undertiden er tyndet ret stærkt, hvilket dog skønnes ikke at faa stor Betydning for Græsmarkerne, men derimod nok for Frømarkerne. Græsning af Markerne i Efteraaret synes ikke altid at modvirke Svampens Angreb: »I et Par Tilfælde blev Markerne afgræsset tæt og sent, her er Kløverbestanden stærkt udtyndet, og Planterne er svage efter Bægersvamp« (M. Arentoft, Fredericia), »Selv i to Marker, der tilsyneladende har været behandlet og afgræsset ens og ligger tæt ved hinanden, kan der i den ene være en tæt Pels, medens den anden er helt ødelagt af Bægersvamp« (Aage Madsen, Store Heddinge).

BEDEROER.

Flere Steder er Sukkerroer til Frø stærkt ødelagte af Vinteren (H. Jensen, Asnæs); paa Vestfyn var en Mark saa stærkt ødelagt, at den maatte pløjes.

Roer i Kuler har næsten overalt overvintret godt, men adskillige Steder fandtes en Del Forraadnelse, hvor Opbevaringsforholdene ikke var gode, navnlig hvor Ventilationen var slet eller ikke bragt til Udførelse (K. M. Nielsen, Roskilde; P. Grøntved, Næstved; Vald. Johnsen, Skærbæk). Ogsaa Roer til Frø har lidt saa stærkt under Varme i Kulen, at Forraadnelse har angrebet Hjerteskuddet (Gunnar Danø, Struer).

Graaskimmel (*Botrytis cinerea*) fandtes i enkelte Roebeholdninger men kun med svage Angreb (Aage Buchreitz, Ribe).

KAALROER, KAAL O. A. KORSBLOMSTREDE.

I flere Egne er mange Kaalroefrømarker ødelagte af Frost (Wraae-Jensen, Skælskør; H. Jensen, Asnæs); af Hovedkaal til Frø blev ca. 75 % ødelagte enten af Frost eller maaske af Varme (Wraae-Jensen, Skælskør).

Kaalroer i Kuler klarede sig godt i Vinterens Løb, og Tabet synes at have været lille »paa trods af, at Kaalroerne i Efteraaret var svært medtagne af Bakterioser« (Johs. Olesen, Bjerringbro).

Graaskimmel (*Botrytis cinerea*) og Storknoldet Knoldbægersvamp (*Sclerotinia sclerotiorum*) konstateredes i Løbet af Vinteren paa indsendt, opbevaret Kaal. Kaalskimmel (*Peronospora brassicae*) konstateredes paa indsendt Blomkaal fra Hus.

GULERØDDER.

Mange Frømarker, især Karotter, er ødelagte af Frost (Wraae-Jensen, Skælskør), og ofte er Ødelæggelsen sluttet med stærkt Angreb af Gulerodens Sortraad (*Stemphylium radicum*), som blev konstateret paa Planter fra Samsø (P. Riis Vestergaard).

KARTOFFLER.

Frostskade nævnes saa godt som ikke i Beretningerne, dog skrives i enkelte om Frostskade, der er sket i Eftervinteren, hvor man sorterede Kartoffler sidst i Februar og først i Marts og undlod atter at dække Kartofflerne stærkt nok (Johs. Nyholm, Auning). Forraadnelse som Følge af Varmeskade fandtes i flere Tilfælde, hvor stærk Dækning og daarlig Ventilation fremmede denne Skade. Naar der dog af ialt 55 Beretninger i de 20 af disse skrives om baade svage og stærke Angreb, der dog ikke var almindelige, og i 16 om hovedsagelig stærke Angreb af Forraadnelse, der var almindelige, saa skyldes denne Kartoffelskimmel, der skønnes at have været almindelig paa Knoldene i Løbet af Vinteren, og naturligvis især efter daarlig Sortering om Efteraaret og slet Opbevaring. Der nævnes Eksempler paa, at indtil Halvdelen af Knoldene er ødelagte (P. Riis Vestergaard, Samsø), »ikke saa lidt Forraadnelse« (A. Pedersen, Varde), »Bintje og King Edward almindeligt angrebne. Foderkartoflerne synes at have klaret sig bedre« (H. C. Olesen, Give), »Kan føres tilbage til de stærke Skimmelangreb sidste Efteraar« (Magnus Poulsen, Lunde J.), »den væsentligste Aarsag er Unkladelse af Sprøjtning mod Skimmel« (N. Engvang Hansen, Allingaebro).

HANS R. HANSEN.

SYGDOMME PAA HAVEBRUGSPLANTER.

De fleste Planter er kommet godt igennem Vinteren. Takket være Sneen, der kom sammen med den sidste Kuldeperiode, blev Foraarsblomster og Stauder, der var begyndt at komme frem, ikke skadet af Kulden. Vintergækker og Eranthis dukkede om muligt endnu smukkere op, da Sneen tøde, end de var, da Sneen dækkede dem.

FRUGTTRÆER.

Æblernes Holdbarhed bedømmes noget forskelligt. Mange Steder slipper man let fra en Bedømmelse, fordi der ikke var Æbler ret langt hen paa Vinteren. Æblehøsten var saa lille, saa Æblerne blev ret hurtigt opbrugt. De Opbevaringstillæg, der gives, frister ikke ret mange Frugtavlere til at gemme Æblerne til sent paa Sæsonen, naar de kan faa solgt dem tidligt. Fra Blangstedgaard skrives, at Holdbarheden har været normal (N. Dullum), fra Skive: »Holdbarheden god« (J. C. Myrhøj), fra Mors: »I de smaa og faa Frugtlagre her har Pederstrup og Bramley holdt sig ret godt, blandt de andre Sorter er mange raadnede, antageligt paa Grund af de stærke Angreb af Skurven« (Egon Hansen), fra Aarhus-egnen: »Der har gennemgaaende kun været lidt Frugt i Privathaverne her paa Egnen, men den, der har været her, har holdt sig godt. Et Par Haveejere har nu gennem flere Aar med Held nedkulet Boiken, Belle de Boskoop og Dronning Louise i Jord og taget dem frem i Marts« (A. Gylling). Fra Svendborg Amt skrives, at der har været klaget over

Lagerskurv og Angreb af forskellige andre Svampe, der har foraarsaget Raadpletter, der er f. Eks. set Rosaskimmel paa skurvede Æbler paa Lager med lidt fugtig Luft. De daarlige Opbevaringsresultater tillægges for en Del Frugtens daarlige Sundhedstilstand i Efteraaret, men iøvrigt er der ogsaa nogle Frugtavlere i Svendborg Amt, der har været tilfredse med Æblernes Holdbarhed (Hans Larsen). Paa Næstvedegnen har Holdbarheden hos de Æbler, der har været i Behold, været god (M. E. Elting). Ved Rødding er der en Avler, som har anslaaet Æblerne til at have en Holdbarhed, der var ca. 4 Uger kortere end normalt, ligesom han ogsaa har haft mere Lagersygdomme end normalt. Paa Grameggen har Avlerne været godt tilfreds med Æblernes Holdbarhed (A. Diemer).

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*). Den stærke Skurv sidste Sommer ses ogsaa nu i Vinter og i Foraaret. Hvor der har været megen Skurv paa Skuddene — et Angreb, der som Regel ikke bemærkes om Sommeren — ses der nu stærk Skade paa Kvistene, der i mange Tilfælde har nødvendiggjort en stærk Tilbageskæring. Kræften har fulgt i Skurvens Spor. Som særlig stærkt angrebne Sorter nævnes: Cox' Orange, Graastener, Pigeon, Cox' Pomona og endog Møllers Venus (Hans Larsen for Fyn og Sjælland, M. Surlykke Wistoft for det sydlige Sønderjylland og Agnes Værløse fra Slagelse-Skelskøregnen). Lignende Indberetninger kunde sikkert være sendt fra mange andre Egne i Landet.

Graa Monilia (*Monilia laxa*) findes flere Steder i saa rigelig Mængde som graa Puder af Knoceller paa Saarene fra sidste Aar, at en kraftig Smitte kan ventes, dersom Vejrforholdene bliver fugtige i Blomstringstiden, og derfor gunstige for Svampen.

Gul Monilia (*Monilia fructigena*). Fra Nordtthy klages over, at der hænger mange »Frugtmumier« i Blommetræerne (Jytte Aggerbeck). Hvor det er Tilfældet kan det endnu naas at plukke dem af, inden de har faaet smittet de nye Blommer. Ved alle Sprøjt demonstrationer o. lign. bør Opmærksomheden henledes paa disse vigtige Smittekilder, der let kan fjernes fra Træerne om Vinteren.

KØKKENURTER.

Tomaterne har ikke faaet nogen god Start i Husene, da Eftervinteren og den knebne Fyring ikke har været god for de tidlige Tomater, der ses allerede en Del Mosaiksyge og »Brune Rødder« i dem (Lars Hansen).

PRYDPLANTER.

Vintergæk-Graaskimmel (*Botrytis galanthina*) har ødelagt mange Vintergækker paa Næstvedegnen (M. E. Elting).

Tulipan-Graaskimmel (*Botrytis tulipae*) har vist sig flere Steder. Det gælder nu om, at man meget hyppigt ser Tulipanerne grundigt igennem, saa alt angrebet Plantevæv kan blive fjernet, inden der er kommet Sporer paa det, saa Sygdommen ikke spredes videre.

ANNA WEBER.

SKADEDYR PAA LAND- OG HAVEBRUGSPLANTER.
KORN OG GRÆSSER.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Der foreligger 42 Indberetninger, hvoraf de 36 melder om Angreb af varierende Styrke. I de fleste karakteriseres Skaden dog som alvorlig. En Del Steder er Angrebene mod Sædvane begyndt i Efteraarsmaanederne. Fra Sjælland er indløbet 6 Beretninger om Angreb, saaledes fra Roskildeegnen (K. M. Nielsen), Frederiksborgeggen (H. E. Jensen), Jyderup (H. Clausen) og Lammefjorden (H. Jensen, A. Ploug-Jørgensen). Paa Samsø er der ikke set Angreb, og fra Fyn meldes kun om et enkelt Angreb paa Odenseegnen (P. Bruun Rasmussen). Langt de fleste og alvorligste Angreb er set i Jylland. Vi vælger i Flæng nogle Indberetninger. Fra Rødding: »I Efteraarsmaanederne 1945 kraftige Angreb, der fik Omsaaning af saavel Rug som Hvede til Følge. Nu i Foraaret synes de i Efteraaret angrebne Afgrøder ikke at blive yderligere angrebet« (E. Boesen). Fra Skærbæk: »Dette Skadedyr er vor værste Plage i Marskegne, samt paa de gamle ompløjede Græsmarker. Angrebet paa Græs er meget slemt i Aar. Nu ved Udbindingstid er der adskillige Lokalteter, der er saa stærkt angrebet, at der intet Græs er til Kreaturerne« (Vald. Johnsen). Fra Ribe: »Allerede i Efteraaret udtyndedes Vintersædsmarkerne mange Steder — navnlig i Hvede paa Marskjord. Vi har nu stærke Angreb almindelig udbredt, værst i Vaarsæd, sjældent i Græsmarkerne« (Aa. Buchreitz). Fra Varde: »Angreb almindeligt udbredt i Vintersæd saadet i Grønjord, især paa løse, humusrige Jorder. Nu sidst paa Maanedene ligeledes i Vaarsæd. I Græsmark er Angrebet ikke videre iøjnefaldende« (A. Pedersen). Fra Ringkøbingegnen: »Larverne ødelagde allerede i Efteraaret adskillige Vintersædsmarker. Angrebene fortsættes nu i Foraaret og er af usædvanlig Styrke« (A. Skarregaard). Fra Bølling Nr. Herred: »I Efteraaret konstateredes meget svære og ret almindelige Angreb i Rug og Hvede. Ved Eftersyn paa disse Steder i April Maaned, var der ikke ret mange Larver at finde« (A. Ammitzbøll). Fra Grindsted: »Ualmindelig kraftige Angreb selv paa høj Sandjord« (J. J. Jakobsen). Fra Ulfsborg: »Der var haarde Angreb sidste Efteraar. Angrebene er ogsaa temmelig stærke i Foraaret« (O. Skaarup). Ogsaa Vildmosetilsynet melder om stærke Angreb.

Haarmyglarver (*Bibionidae*). Ved Hedehusene forekom et stærkt Angreb i Byg efter Roer. Staldgødningen var fortrinsvis udbragt i Foraaret 1945 (M. Greve). Et mindre Angreb i Byg efter Roer rapporteredes fra Næstved. Det drejede sig om Arten *Bibio hortulanus* (P. Grøntved). Haarmyglarver (Art?) er endvidere fundet i en Hvedemark ved Fredericia. Her havde Fritfluellarverne dog gjort en Del af Skaden (M. Aren-toft).

Fritfluellarver (*Oscinis frit*). Paa Frederiksborgeggen (H. E. Jensen) og ved Roskilde (M. Greve) er der konstateret en Del Angreb i Vintersæden. Fra Ringstedegnen skrives om flere Angreb. Paa Svendstrup blev saaledes 10 Td. Land Hvede efter Lucernegræs saa stærkt ud-

tyndet, at det maatte ompløjes (C. M. Bundgaard). Fra Stevns og Omegn skrives: »Det er mange Aar siden, der har været saa stærke Angreb. Flere Hvede- og Bygmarker har det været nødvendigt at ompløje, og mange Marker er tyndet saa stærkt, at der vanskelig kan høstes normale Afgrøder« (K. Iversen). Om Angreb i Hvede efter sent ompløjet Græs skrives fra Askov (H. Agergaard). Paa Fredericiaegnen er der anrettet store Ødelæggelser i flere Marker. De fleste Landmænd pløjer Græsset og saar Hveden snarest efter (M. Arentoft). Ogsaa fra Grindsted skrives om Angreb og særlig, hvor der er Rug efter Rug (J. J. Jakobsen).

Brakfluelarver (*Hylemyia coarctata*). Ved Tirstrup Flyveplads er der konstateret et stærkt Angreb i Vintersæd. 5 ha maatte ompløjes. Arealet har ligget brak i Juli-September sidste Aar (E. Staunskjær).

BÆLGPLANTER.

Bladrandbiller (*Sitona lineata*). Paa Ringstedegnen fandtes et stærkt Angreb paa Vikker (C. M. Bundgaard).

Kløversnudebiller (*Apion-Arter*). Paa Skelskøregnen optræder Billerne i betydeligt Antal baade i Rød- og Hvidkløvermarker (Wraae-Jensen).

KAALROER, KAAL O. A. KORSBLØMSTREDE.

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*). Fra Skelskør og Fredericia skrives, at der allerede er set stærke Angreb i Kaalroe- og Turnipsfrø.

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*). Om slemme Angreb af Jordlopper skrives fra Fredericia (M. Arentoft) og Skelskør (Wraae-Jensen).

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Bladlus (*Aphidididae*). Bladlus viste sig paa Æbletræerne i Slutningen af April. Fra Ringe skrives, at der er set flere Træer, der var tæt besat med Lus (S. Cederberg).

Øresnudebiller (*Otiorrhynchus tristis*). Denne Art, der ikke tidligere er bemærket som Skadedyr her i Landet, viste sig i meget stort Antal paa unge Æbletræer ved Helsingør. Billerne begnavede Barken paa de tynde Grene.

Guldhalen (*Euproctis chrysoorrhoea*). Dette Skadedyr optræder meget talrigt paa Øen Omø. Den skadelige Virkning af Larverne er ikke begyndt endnu, men der kan ventes usædvanlig haardt Angreb i Løbet af de kommende Maaneder. Larverne findes overalt paa Øens Træer undtagen paa dens sydligste Del (Breinholt Nielsen). »Larvereder« blev indsendt fra Naskov.

Pæregalmyg (*Contarinia pyrivora*). Ved Lyngby begyndte Myggene at klækkes d. 20. April, og Klækningen fortsattes til den 5. Maj.

PROSPER BOVIEN.

